

OPERA ROMÂNĂ

SPARTACUS

de Aram Hacıaturian

A bordind baletul lui Aram Hacıaturian, coregraful Vasile Marcu s-a avîntat în zona de largă respirație a genului, în acea arie care îngăduie și impune efortul susținut de-a lungul a trei acte (cinci tablouri) al unui ansamblu mare, cu numeroase personaje principale, a căror evoluție se cere condusă cu un riguros simț dramaturgic prin meandrele unei ample acțiuni de inspirație istorică. Optînd pentru montarea fastuoasă, coregraful și regizorul spectacolului a omis, însă, un adevăr fundamental: acela că un asemenea tip de montare nu contrazice din principiu ideea de modernitate a tratării subiectului. Nu e vorba, desigur, despre acel soi de „actualizări” forțate, de falsele „contemporaneizări” ale dramei, ce caută cu orice preț insolitul, anulînd cu totală nepăsare datele ei esențiale de timp și de spațiu geografic și cultural. Dimpotrivă, într-un astfel de balet era nevoie de o fidelă reconstituire vie a atmosferei epocii; așa cum costumele și (mai puțin) decorurile semnate de Ion Clapan au căutat să se apropie de o linie realistă, dedusă din bogata iconografie a vremii, tot astfel mișcarea ar fi trebuit să decurgă, firesc, dintr-o atență și amănunțită documentare a coregrafului, pe baza exemplului artelor plastice din vremea eroicelor și tragicilor evenimente ale răscoalei sclavilor conduse de Spartacus. În locul unei necesare diferențieri a stilului de dans al sclavilor greci, egipteni, traci, o unică deosebire se impune, însă, în viziunea lui Vasile Marcu: numai cele două protagoniste — Frigia, soția eroului, și Aegina, dansatoarea greacă, favorita lui Crassus — uzează de dansul pe poante. Or, dincolo de frumusețea în sine a interpretărilor Cristinei Hammel și Ilenei Iliescu (pentru aceasta din urmă și pentru partenerul ei, Pavel Rotaru, interpretul lui Germanicus, pare a fi fost creat un întreg tablou — al patrulea), procedeul nu are nici o justificare logic-artistică, ducînd doar la inconveniența unui limbaj și așa desuet.

Rămîn de discutat, de asemenea, convenționalismul împins la extrem al acțiunii dramatice înseși, stingăciile de construcție și chiar lipsa de concordanță cu relatarea subiectului din programul de sală. Un exemplu: pentru a ocaziona un (splendid, de altfel) duet Spartacus-Frigia (în interpretarea lui Petre Ciortea și a Cristinei Hammel), după cumpărarea prizonierilor și, deci, implicit, despărțirea celor doi eroi, are loc un fel de (absolut nemotivat și nepregătît) stopcadru. Și alt exemplu, mai grav încă, dat fiind că reprezintă imaginea finală a baletului, imaginea pe care spectatorul o ia cu sine, după căderea cortinei: după eroica moarte a lui Spartacus, după ce Frigia, căutîndu-l printre cadavre, pe cîmpul de luptă, îl găsește, se înscenează — în intenția unei așa-zise apoteoze — înălțarea eroului, în chip de statuie, pe o jalnică platformă de scînduri.

În concluzie, nu putem să nu regretăm uriașa investiție de capital — material și uman — într-o întreprindere artistic insuficient gîndită și elaborată. Un spectacol în care strălucesc, totuși, alături de cele două cupluri de protagoniști, Adrian Gheorghiu, Mihai Ciortea, Marin Boieru, George Bodnariuc și Nicolae Rădulescu, în performanțe individuale demne de remarcat. Un spectacol unde sînt lipsite însă de forța convingerii tocmai scenele de masă, ce ar trebui să coplesească într-o acțiune inspirată de ciocnirile violente dintre sclavii răsculați și legiunile romane. Și, lucrul cel mai curios, un spectacol creat de același coregraful care, la sfîrșitul stagiunii trecute, a lansat, sub titlul *Studio de balet '75*, o premieră ce cuprindea cel puțin două piese de rezistență artistică incontestabilă: dipticul *Poarta sărutului* și *Coloana înfinită* de Tiberiu Olah și Nunta de Doru Popovici.

Rezultă deci că nu de forțe coregrafice (creatoare și interpretative) duce lipsă Opera Română, ci de puterea de concentrare unitară a lor în direcția înnoirii limbajului și a însăși concepției de spectacol. Un revirement se impune, pentru ca ansamblul de balet al primei noastre scene lirice să îndreptățască speranțele pe care iubitorii genului și le pun în viitoarele sale producții artistice.

Luminița Vartolomei